РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНТНІСТЬ» І «КОМПЕТЕНЦІЯ» У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРА

DELIMITATION THE CONCEPTS OF "COMPETENCY" AND "COMPETENCE" IN THE AUDITOR'S PROFESSIONAL ACTIVITIES

УДК 657
DOI: https://doi.org/10.32843/bses.48-94

Рябчук О.Г.
к.е.н., доцент кафедри аудиту
та економічного аналізу
Університет державної
фіскальної служби України
Бестюк А.М.
студентка
Навчально-науковий інститут
обліку, аналізу та аудиту
Університет державної
фіскальної служби України

Ryabchuk Oksana
University of the State
Fiscal Service of Ukraine
Bestiuk Anastasia
Educational-Scientific Institute
of Accounting, Analysis and Audit
University of the State
Fiscal Service of Ukraine
ORCID:
https://orcid.org/0000-0002-7776-5496

У статті досліджено відмінності між категоріями «компетенція» і «компетентність», які є ключовими складовими поняттями у компетентнісному підході та в останній час стають актуальними в усіх сферах діяльності. Для порівняння визначень понять «компетенція» і «компетентність» різними дослідниками проведено відповідний детальний аналіз. Вивчено та проаналізовано компетентності та компетенції у професійній діяльності аудитора, наведено авторські визначення цих понять. Наведено перелік етичних принципів аудиторів, які повинні застосовуватися під час виконання завдань перед користувачами аудиторських послуг, при цьому досягаючи певних цілей для престижу професії. Проаналізовано права та обов'язки аудитора відповідно до його повноважень. Наведено характеристику необхідних компетенцій для посади аудитора відповідно до посадових інструкцій в тому числі у світових компаніях. Обґрунтовано, що компетентності аудитора повинні бути достатніми для досягнення цілей у межах його компетенцій.

Ключові слова: *компетенція, компетентність, компетентнісний підхід, аудиторська діяльність, принципи аудиту, аудиторські процедури.*

В статье исследованы различия между категориями «компетенция» и «компетентность», которые являются ключевыми составляющими понятиями в компетентностном подходе и в последнее время становятся актуальными во всех сферах деятельности. Для сравнения определений понятий «компетенция» и «компетентность» различными исследователями проведен соответствующий детальный анализ. Изучены и проанализированы компетентности и компетенции в профессиональной деятельности аудитора, приведены авторские определения этих понятий. Приведен перечень этических принципов аудиторов, которые должны применяться при выполнении задач перед пользователями аудиторских услуг, при этом достигая определенных целей для престижа профессии. Охарактеризованы необходимые компетенции для должности аудитора в соответствии с должностными инструкциями в том числе и в мировых компаниях. Обосновано, что компетентности аудитора должны быть достаточными для достижения целей в рамках его компетенции.Обосновано, что компетентности аудитора должны быть достаточными для достижения целей в рамках его компетенции.

Ключевые слова: *компетенция, компетентность, компетентностный подход, аудиторская деятельность, принципы аудита, аудиторские процедуры.*

The article explores the differences between the categories "competency" and "competence", which are key components of the competency approach and have recently become relevant in all areas of activity. In order to compare the definitions of the terms "competency" and "competence" by different researchers, an appropriate detailed analysis was conducted. The competencys and competences in the professional activity of the auditor are studied and analyzed, author's definitions of these concepts are given. Detect the list of ethical principles of auditors, which should be applied when performing tasks in front of users of audit services, while achieving certain goals for the prestige of the profession. The rights and responsibilities of the auditor are analyzed in accordance with his / her authority. The characterized of the necessary competencies for the position of auditor in accordance with job descriptions including in the world companies. It is substantiated that the competencies of the auditor should be sufficient to achieve the objectives within his competence. Confidence in auditing depends on the auditors' competency and competence. The overall competence of the auditors should be sufficient to achieve the objectives within their competence. Foreign and domestic researchers have different definitions of the terms "competency" and "competence". Some researchers believe that these terms are synonymous, while others believe that they are different in structure and nature. Despite extensive research, understanding the "ability" to "confidence", they must develop data on the scope. Confidence and credibility in the audit process depend on the competence of the auditors. Competence plays an important role in the employment of a future auditor. The auditor must adhere to ethical principles when performing his / her tasks to the users of audit services, while achieving certain goals for the prestige of the profession. Therefore, determining the criterion for the position of the auditor should be his competence, which includes: possessing the necessary amount of knowledge and skills in ordering honestly and professionally fulfilling the obligations, to guarantee client auditing services based on modern methods with the use of everyone , including recent, regulatory acts.

Key words: *competence, competency, competence approach, audit activity, audit principles, audit procedures.*

Постановка проблеми. Останнім часом актуальними стають поняття «компетенція» і «компетентність» в усіх сферах діяльності. Так, довіра до аудиторської діяльності залежить від компетентності аудиторів та від їхньої компетенції. Загальна компетентність аудиторів повинна бути достатньою для досягнення цілей у межах їхніх компетенцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить про те, що зарубіжні та вітчизняні дослідники по-різному дають визначення поняттям «компетенція» та «компетентність».

Деякі дослідники вважають, що ці терміни є синонімами, інші вважають, що вони є різними за своєю структурою та сутністю. Питаннями структури і сутності понять «компетенція» і «компетентність» займалися Н.І. Дорош, В.В. Краєвський, Мак Клелланд, Л.Ю. Степашкіна, С.Є. Шишов, А.В. Хуторський та ін. Визначення «компетенції» та «компетентності» дають такі міжнародні організації, як: ЮНЕСКО, Європейський Союз, Міжнародна комісія Ради Європи та інші.

На думку С.В. Козака, поняття «компетенції» визначається, з одного боку, як обсяг повноважень, що надані за посадою, а з іншого – як знання і досвід фахівця певної галузі [1].

МакКлелланд трактує компетенції як характеристики, що притаманні найвищому ступеню виконання роботи [2].

Л.Ю. Степашкіна описує компетенцію як результат освітніх технологій, методів, організаційних форм, навчального середовища та є основою для формулювання індикаторів рівня кваліфікації [3].

На думку Ф. Делямар ле Де і Дж. Вінтертон, компетенції визначаються в термінах головних характеристик людей, які причинно пов'язані з ефективним або досконалим виконанням роботи і які виявляються в різних ситуаціях протягом тривалого періоду часу [4].

А.А. Бушмельов вважав, що компетенції – це деякі внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення: знання, уявлення, програми (алгоритми) дій, систем цінностей і відношень, які потім виявляються у компетентностях людини» [5].

Л.З. Тархан у своїй монографії проводить аналіз понять «компетенція» і «компетентність». На його думку, «компетенція» є вихідним поняттям від «компетентності» й означає сферу знань, вмінь і навичок людини, а «компетентність» – першопочаткова категорія і презентує їх сукупність, систему, «знаннєвий» багаж людини [6].

О.О. Павленко зазначає: «Компетентність – більш широке поняття, вона відноситься до якостей особистості, а компетенція – більш вузьке поняття, яке відноситься до предметної сфери. В ідеалі «компетенція – компетентність» повинна являти собою системну єдність: компетенції – структурний компонент системи, компетентність – її процесуальність, динамічна складова» [7].

С.А. Горобець вважає, що компетентність передбачає володіння людиною відповідною компетенцією, яка містить її особистісне ставлення до предмета діяльності. Компетентнісна в окремій галузі людина має певні знання та здібності, що надають їй можливість обґрунтовано судити про цю галузь та ефективно діяти в ній [8].

Незважаючи на широке дослідження понять «компетенція» і «компетентність», необхідно їх розрізняти відповідно до окремих сфер і видів діяльності.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у професійній діяльності аудитора. Компетентність і компетенцію слід розмежовувати між собою. Компетенції включають у себе коло повноважень, якими наділений аудитор відповідно до його посадової інструкції. Компетенції слід використовувати в якості критерію для підбору персоналу, його оцінки, а також формування кадрового резерву. Система компетенцій дає можливість виявляти, які якості співробітників потребують розвитку і навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. У зв'язку із ситуацією, що склалася із сучасним ринком праці, із попитом на молодих компетентних спеціалістів, більшість дослідників вважають, що підготовка майбутніх випускників повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Ключовими складовими поняттями в компетентнісному підході виступають компетенція і компетентність. Для порівняння визначень понять «компетенція» і «компетентність» різними дослідниками їх тлумачення наведені в табл. 1 і 2.

Необхідно розмежовувати поняття «компетенція» та «компетентність», враховуючи вітчизняні мовні стереотипи. Компетенції слід використовувати як критерій для підбору персоналу, його оцінки, а також формування кадрового резерву. Крім того, система компетенцій дає можливість виявляти, які якості співробітників потребують розвитку і навчання.

Впевненість і довіра до процесу аудиту залежать від компетентності осіб, які проводять аудит. Ця компетентність повинна бути продемонстрована на основі:

– особистих якостей;

– здатності застосовувати знання та вміння, які отримуються за допомогою освіти, досвіду роботи, підготовки в якості аудиторів та досвіду проведення аудитів.

Аудитори повинні володіти особистими якостями, які давали б їм можливість діяти відповідно до принципів аудиту. Аудитор повинен бути:

– етичним, тобто справедливим, правдивим, щирим, чесним і тактовним;

– широких поглядів, тобто готовим розглянути альтернативні ідеї або точки зору;

– дипломатичним, тобто тактовним у ставленні до людей;

– наглядовим, тобто жваво сприймати навколишню дійсність;

Таблиця 1

Визначення поняття «компетенція»

Дослідник, джерело	Зміст
Словник української мови [13]	1. Добра обізнаність із чим-небудь; 2. Коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи.
С.Е. Шишов, В.А. Кальней [10]	Компетенція – це загальна здатність, що основана на знаннях, досвіді, цінностях, схильностях, які надбано завдяки навчанню.
Ю.Б. Рубін[12]	Компетенція – особиста властивість спеціаліста вирішувати визначений тип професійних задач.
Дж. Равен [15]	Компетенція – це специфічна здатність, необхідну для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії.

Джерело: розроблено автором на основі [12, 13, 14, 15]

Таблиця 2

Визначення поняття «компетентність»

Дослідник, джерело	Зміст
А.В. Хуторський [9]	Компетентність – це сукупність особистісних якостей учня (ціннісно-смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок, здібностей), зумовлених досвідом його діяльності у певній соціально і особистісно значущій сфері. Компетентність – це володіння учнем відповідною компетенцією, включаючи його особистісне ставлення до предмета діяльності, це вже усталена якість особистості (сукупність якостей) учня і мінімальний досвід діяльності у даній сфері.
С.Е. Шишов, В.А. Кальней [10]	Компетентність – здатність (уміння) діяти на основі здобутих знань
Ф.В. Шаріпов [11]	Компетентність – сукупність рис (характеристик) особистості, що дозволяють їй якісно виконувати визначену діяльність, що направлена на вирішення проблем (задач) в якійсь галузі. Компетентність – це те, чого досяг конкретний спеціаліст, вона характеризує міру освоєння компетенції і визначається можливістю вирішувати поставлені «місцем» задачі
Ю.Б. Рубін [12]	Компетентність – сукупність компетенцій
Академічний тлумачний словник [13]	Властивість за значенням компетентний. Який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий
Н.І. Дорош [14]	Компетентність аудиторів забезпечується такими складовими: а) високий рівень загальної і спеціальної освіти та наявність необхідного стажу роботи за фахом; б) знання нормативних документів в частині питань, що стосуються обліку і аудиту; в) постійне підвищення кваліфікації у зв'язку з частими змінами законодавства.
Українська мала енциклопедія [24]	Компетентність–це належне знання даної речі, що дає право видавати про неї той чи інший осуд, братися за виконування того чи іншого проекту

Джерело: розроблено автором на основі [9; 10; 11; 12; 13; 24]

– проникливим, тобто інтуїтивно усвідомлювати і бути здатними зрозуміти ситуацію;

– гнучким, тобто здатним швидко пристосовуватися до різних ситуацій;

– наполегливим, тобто постійно націленим на досягнення цілей;

– рішучим, тобто своєчасно приходити до висновків, заснованим на логічному міркуванні та аналізі;

– самостійним, тобто здатним діяти і працювати незалежно, при цьому ефективно співпрацюючи з іншими [16].

Аудитори повинні володіти знаннями та вмінями в таких сферах, як:

а) Принципи, процедури та методи аудиту, що дозволяють аудитору вибирати такі, які відповідають різним видам аудитів і забезпечують послідовне і систематичне проведення аудитів.

Аудитор повинен вміти:

– застосовувати принципи, процедури і методи аудиту;

– результативно планувати й організовувати роботу;

– проводити аудит в узгоджені терміни;

– розставляти пріоритети і концентруватися на важливих питаннях;

– збирати інформацію шляхом результативних опитувань, спостережень і аналізу документів, включаючи записи та дані;

– розуміти застосовність і наслідки використання методу вибірки для аудиту;

– перевіряти точність зібраної інформації;

– підтверджувати достатність і прийнятність доказів аудиту для обґрунтування спостережень і висновків за результатами аудиту;

– оцінювати фактори, які можуть вплинути на надійність спостережень і висновків за результатами аудиту;

– використовувати робочі документи для реєстрації дій з аудиту;

– готувати звіти з аудиту;

– забезпечувати конфіденційність і безпеку інформації;

– результативно спілкуватися, самостійно використовуючи знання мови, або через перекладача [17].

б) Система менеджменту і довідкові документи, що дозволяють аудитору зрозуміти обсяг аудиту та застосувати критерії аудиту. Знання та вміння в цій області повинні охоплювати:

– застосування систем менеджменту для різних організацій;

– взаємодія між складовими елементами системи менеджменту;

– стандарти на системи управління якістю чи системи екологічного менеджменту, що застосовуються процедури або інші документи системи менеджменту, що використовуються як критерії аудиту;

– розуміння відмінності між довідковими документами і пріоритетності тих чи інших документів;

– застосування довідкових документів до різних ситуацій в процесі аудиту; і

– інформаційні системи і технології затвердження, забезпечення безпеки, розсилки і управління документами, даними і записами [18].

в) Організаційні ситуації, що дозволяють аудитору розуміти виробничу ситуацію в організації.

Знання та вміння в цій області повинні охоплювати:

– розмір, структуру, функції і взаємовідносини в організації;

– загальні бізнес-процеси і відноситься до них термінологію; і

– культурні та соціальні традиції аудиту.

г) Застосування законів, правил та інших вимог, що ставляться до відповідної дисципліни, що дозволяють аудитору працювати з урахуванням і розумінням вимог, що застосовуються до аудиту.

Знання та вміння в цій області повинні охоплювати:

– місцеві, регіональні та національні кодекси, закони і правила;

– контракти та угоди;

– міжнародні договори і конвенції;

– інші вимоги, з якими погодилася організація [19].

Компетентність відігає важливу роль під час працевлаштування майбутнього аудитора. У довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників наведено перелік необхідних компетентностей аудитора (рис. 1).

Аудитору необхідно дотримуватись етичних принципів під час виконання своїх завдань перед користувачами аудиторських послуг, при цьому досягаючи певних цілей для престижу професії. Дотримання принципів етики забезпечує реалізацію ряду цілей аудитора. Кожен принцип професійної етики аудитора містить професійні та моральні вимоги, яких аудитору необхідно дотримуватись. Етичні норми аудиторської діяльності полягають в незалежності, компетентності, сумлінності, об'єктивності аудитора.

Таким чином, аудиторські компанії повинні ретельно підбирати майбутніх фахівців на вакантні посади. Як приклад, необхідно розглянути вимоги до компетентностей працівників найбільших аудиторських компаній: Deloitte, PricewaterhouseCoopers, Ernst & Young, KPMG, BDO, BakerTilly, діяльність яких відома у всьому світі.

Компанія Deloitte висуває низку кваліфікайних вимог на посаду помічника з аудиту, серед яких:

– університетський ступінь з економіки/аудиту/фінансів;

– знання бухгалтерського обліку;

– добре володіння англійською мовою (intermediate);

Рис. 1. Основні компетентності аудитора

Джерело: розроблено авторами за даними [28]

– знання програм ms office: excel, word, powerpoint;
– готовність подорожувати Україною;
– бажання працювати як частина команди;
– готовність працювати на повний робочий день;
– наявність досвіду [20].

Щодо посади старшого аудитора, то необхідно мати диплом магістра, досвід роботи (мінімум 4 роки), здатність керувати декількома завданнями та виконувати проекти у встановлені строки та бюджети.

Керівництво компанії KPMG розглядає на посаду аудитора персону, яка повинна відповідати таким вимогам:

– диплом, бажано зі спеціальності «Облік і аудит»;
– володіння комунікативними навичками;
– бажання відповісти на нові виклики;
– володіння іноземною мовою;
– аналітичний розум [21].

Компанія Ernst&Young висуває до посади помічника аудитора такі вимоги:

– можливість працевлаштування для студентів 4–6 курсу та випускників економічного, юридичного або технічного факультету;
– впевнене володіння англійською мовою. Мінімальний рівень володіння -Upper-Intermediate;
– можливість поєднувати навчання в університеті з роботою;
– готовність до відряджень [22].

Компанія PricewaterhouseCoopers (PwC) ставить перед майбутнім працівником наступні завдання:

– володіння основними знаннями з бухгалтерського обліку;
– знання англійської мови (принаймні середнього рівня).
– широкі навички роботи з комп'ютером (Excel, PowerPoint, Word).
– здатність працювати в команді та швидко вчитися.
– хороші аналітичні навички та здатність до критичного мислення [23].

Компанія BDO, відповідно до класифікатора, висуває ряд необхідних компетентностей до посади аудитора:

– вища освіта (бухгалтерський облік/аудит/економіка/фінанси);
– досвід роботи помічником аудитора, аудитором або бухгалтером не менше 2 років;
– відмінне знання російської та української мов, англійська мова – intermediate рівень;
– знання НП(С)БО: знання всіх ділянок бухгалтерського обліку, вміння складати звітність за національними стандартами МСФЗ;
– наявність сертифіката аудитора та/або CPA, ACCA (ACCA на стадії навчання);
– професійний користувач ПК (MS Office);
– величезне бажання навчатися;
– стресостійкість;
– логічний склад розуму [26].

Компанія Baker Tilly вимагає від майбутніх працівників володіння такими компетентностями:

– досвід роботи на посадах аудитора, бухгалтера або фінансового аналітика від 1 року;
– знання бухгалтерського обліку;
– знання МСФЗ;
– вміння працювати з великими об'ємними відомостями;
– впевнений користувач MS Excel та 1С;
– готовність до відряджень;
– коммунікабельність [27].

Отже, визначальним критерієм до посади аудитора повинна бути його компетентність, яка включає в себе: володіння необхідним обсягом знань і навичок з тим, щоб сумлінно і професійно виконати зобов'язання, гарантувати клієнтові аудиторські послуги, засновані на сучасних методиках з використанням всіх, в тому числі новітніх, нормативних актів.

Професійна компетентність аудитора грунтується на вищій освіті, володінні іноземною мовою, знанні комп'ютерних програм, здачі атестаційних іспитів, які підтверджується відповідними дипломами і атестатами, а також на досвіді безперервної практичної роботи з надання професійних аудиторських послуг спільно з іншими фахівцями даного профілю і в межах його компетенції [4].

Аудитор зобов'язаний здійснювати свою професійну діяльність в колективі фахівців, організаційно об'єднаних в аудиторську фірму, а також оновлювати свої професійні знання в області бухгалтерського обліку, оподаткування, фінансової діяльності та цивільного права, організації та методів аудиту, законодавства, міжнародних норм і стандартів бухгалтерського обліку та аудиторської діяльності.

Крім того, аудитор зобов'язаний утримуватися від надання професійних послуг, що виходять за межі його компетенції, а також не відповідають його кваліфікаційному свідоцтву.

Основні компетенції аудитора наведені в його посадовій інструкції, відповідно до якої, аудитор надає бухгалтерські послуги, пов'язані з різними аспектами бізнесу; проводить аналіз фінансової діяльності установи, організації, підприємства, незалежно від форм власності; здійснює ревізію бухгалтерських документів і звітності, оцінює її вірогідність, а також внутрішній і зовнішній контроль законності фінансових операцій, відповідності їх законодавчим і нормативним актам, дотримання встановленого порядку оподатковування; дає необхідні рекомендації з метою попередження прорахунків і помилок, що можуть залучити штрафні й інші санкції, знизити прибуток і негативно вплинути на репутацію підприємства, установи, організації; консультує юридичних і фізичних осіб з питань господарської і фінансової діяльності, бухгалтерської звітності, проблем оподатковування, діючого

порядку заперечування незаконно пред'явлених позовів і інших питань, що входять у його компетенцію; бере участь у розгляді позовів про неплатоспроможність (банкрутство) в арбітражних судах; стежить за змінами і доповненнями в нормативних правових документах, застосовує заходи для узгодження інтересів держави і клієнтів [28].

Разом з цим, аудитор має право: знайомитися з проектами рішень керівництва підприємства стосовно його діяльності; подавати пропозиції з удосконалення роботи, пов'язаної з передбаченими даною інструкцією обов'язками; в межах своєї компетенції повідомляти безпосередньому керівнику про всі недоліки в діяльності підприємства (структурного підрозділу, окремих працівників), виявлені у процесі виконання своїх посадових прав і обов'язків і вносити пропозиції по їх усуненню; запитувати особисто або за дорученням безпосереднього керівника від керівників підрозділів і інших спеціалістів інформацію і документи, необхідні для виконання його посадових обов'язків; залучати спеціалістів усіх (окремих) структурних підрозділів до вирішення задач, покладених на нього (якщо це передбачено положеннями про структурні підрозділи, якщо ні – то з дозволу керівника організації); вимагати від керівництва підприємства, свого безпосереднього керівника надання допомоги у виконанні обов'язків, передбачених посадовою інструкцією [28].

Отже, можемо трактувати досліджувані поняття таким чином: «компетентності аудитора» – знання, уміння, навички, здібності аудитора, які він використовує у межах своїх компетенцій; «компетенції аудитора» – повноваження аудитора, відповідно до його посадової інструкції та розподілу зобов'язань в аудиторській групі.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, у різних дослідників своє бачення на формулювання понять «компетентності» та «компетенції». Деякі вважають, що ці поняття є тотожними і синонімічними, інші їх розрізняють і вважають різними за своєю сутністю. На нашу думку, ці поняття потрібно розмежовувати, і поняття «компетентності» є значно ширшим від поняття «компетенції». Компетенції включають у себе коло повноважень, якими наділений аудитор відповідно до його посадової інструкції. А компетентності аудитора включають у себе необхідні знання вміння, навички, досвід, якими повинна володіти особа на цій посаді, і використовувати їх, обмежуючись визначеними компетенціями.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Козак С.В. Формування іномовної комунікативної компетенції майбутніх фахівців морського флоту Національна бібліотека України імені Вернадського.2001.URL:http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ard&p21dbn=ard&z21id=&Image_file_name=doc/2001/01ksvfmf.zip&image_file_download=1 (дата звернення: 25.10.2019).

2. Макклелланд Д. Testing for competence rather than for intelligence. *Harvard University*. 1973. №3. URL: https://docplayer.net/119254-Testing-for-competence-rather-than-for-intelligence.html (дата звернення: 25.10.2019).

3. Степашкіна Л.Ю. Развитие общих учебных умений и навыков как ключевой образовательной компетенции. *Эйдос*. URL: http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-ll.htm (дата звернення: 25.10.2019).

4. Вінтертон Д. Що таке компетенції? *Human resources development.* 2005. №8. URL: https://ru.scribd.com/document/106204902/What-is-Competence-Delamare-Winterton (дата звернення: 25.10.2019).

5. Бушмельов А.А. Категории «компетентность» и «компетенция» в современной образовательной парадигме. *Cyberleninka.* 2005. №10. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kategorii-kompetentnost-i-kompetentsiya-v-sovremennoy–obrazovatelnoy-paradigme (дата звернення: 25.10.2019).

6. Тархан Л.З. Компетентнісний підхід як інновація в навчанні майбутніх інженерів-педагогів. *Вища школа.* 2010. № 3/4. 82–88 с.

7. Павленко О.О. Компетенція і компетентність: сутність, функції, структура: зб. наукових праць Військового інституту Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2009. №19. URL:http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Znpviknu/2009_19/vip19-38.pdf (дата звернення: 25.10.2019).

8. Горобець С.А. Теоретичні засади проблеми формування професійної компетентності майбутнього фахівця-економіста. *Вісник ЖДУ*. 2007. № 2. URL: http://eprints.zu.edu.ua/1538/1/07gsakmf.pdf (дата звернення: 25.10.2019).

9. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования: учебник. Москва : ИОСО РАО, 2002. 157 с.

10. Шишов С.Е. Проблема формирования компетенций методическими средствами в процессе обучения. *Вестник РМАТ*. 2014. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/problema-formirovaniya-kompetentsiymetodicheskimi-sredstvami-v-protsesseobucheniya (дата звернення: 25.10.2019).

11. Шарипов, Ф.В. Педагогика и психология высшей школы : учеб. пособие. Москва : Логос, 2012. 448 с. URL: http://znanium.com/catalog/product/469411 (дата звернення: 25.10.2019).

12. Рубин Ю.В. Конкуренция: влияние личностного начала лидеров компаний. *Синергия*. 2017. № 3. URL: https://elibrary.ru/item.asp?id=29817769 (дата звернення: 25.10.2019)

13. Словник української мови: у 11 т. / гол. ред. І.К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980.Т3.

14. Дорош Н.І. Аудит: методологія і організація. Київ: Т-во "Знання", КОО, 2001.402 с.

15. Равен Д. Компетентность в современном обществе / пер. с англ В.И. Белопольского. Москва: Когито-Центр, 2002. 396с. URL: https://bookscafe.net/book/raven_dzhon-kompetentnost_v_sovremennom_obschestve-225463.html (дата звернення: 26.10.2019).

16. Левочко М.Т. Професійна підготовка майбутніх фахівців економічної галузі: теорія, методика, організація : монографія Київ: Інформ.-аналіт. агенство, 2009. 495 с.

17. Мех Я.В. Професійна компетентність аудитора як наукова проблема. *Система контролю : проблеми та перспективи розвитку* : зб. ст. до круглого столу. Тернопіль : ТНЕУ, 2011. С. 11–15.

18. Makhashova P.M. Structure and content of the concept "competence". *Rusnauka.* 2017. № 5. URL: http://www.rusnauka.com/48_NNM_2015/Pedagogica/5_205951.doc.htm. (дата звернення: 25.10.2019).

19. Стандарт ISO 19011:2011 Керівництво з проведенню аудиту систем управління. [Чинний від 2012]. Київ, URL: https://www.iso.org/ru/home.html.

20. Deloitte CIS Accounting & Auditing. *Careers:* веб-сайт. URL: https://careers.deloitte.ru/?icid=top_ (дата звернення: 25.10.2019).

21. KPMG. *Careers* : веб-сайт URL: https://home.kpmg/ua/uk/home.html (дата звернення: 25.10.2019).

22. Ernst&Young. *Careers* : веб-сайт. URL: https://www.ey.com/ua/uk/home (дата звернення: 25.10.2019).

23. Pricewaterhouse Coopers Ukraine. *Careers* : веб-сайт. URL: https://www.pwc.com/ua/en/careers.html (дата звернення: 25.10.2019).

24. Українська мала енциклопедія: у 4 т. / гол. ред. Онацький Є.Д. Буенос-Айрес : Накладом Адміністратури УАПЦ, 1960. Т. 8. 121 с. URL: https://archive.org/details/UkrMalaEn/page/n1

25. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Наказ №336. URL : https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04 (дата звернення: 25.10.2019).

26. Binder Dijker Otte. *Careers* : веб-сайт. URL: https://www.bdo.ua/uk-ua/home-2 (дата звернення: 25.10.2019).

27. Baker Tilly. *Careers* : веб-сайт. URL: https://bakertilly.ua/career/our-vacancies (дата звернення: 25.10.2019).

28. Посадова інструкція аудитора. *Охорона праці* : веб-сайт. URL: http://trudova-ohrana.ru/primery-dokumentov/zrazki-posadovih-nstrukcj/2957-posadova-nstrukcja-auditora.html (дата звернення: 25.10.2019).

REFERENCES:

1. Kozak S.V. (2001) Formuvannia inomovnoi komunikatyvnoi kompetentsii maibutnikh fakhivtsiv morskoho flotu Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni Vernadskoho [Formation of foreign-language communicative competence of future specialists of the Navy Vernadsky National Library of Ukraine]. *Manuscript*, vol. 3, no. 14, pp. 20−27. Available at: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgibin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ard&p21dbn=ard&z21id=&Image_file_name=doc/2001/01ksvfmf.zip&image_file_download=1 (accessed 25 October 2019).

2. Makklelland D. (1973) Testing for competence rather than for intelligence. Harvard: Harvard University. Available at: https://docplayer.net/119254-Testing-for-competence-rather-than-for-intelligence.html (accessed 25 October 2019).

3. Stepashkina L.Y. (2005) Razvitie obshchikh uchebnykh umeniy i navykov kak klyuchevoy obrazovatel'noy kompetentsii. [Development of general teaching skills as a key educational competence]. *Eidos* (electronic journal), vol. 5, no. 5, pp. 34–42. Available at: http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-ll.htm (accessed 25 October 2019).

4. Vinterton D. (2005) Shcho take kompetentsii? [What is competence?]. *Human resources development* (electronic journal), vol. 8. Available at: https://ru.scribd.com/document/106204902/What-is-Competence-Delamare-Winterton (accessed 25 October 2019).

5. Bushmelov A.A. (2005) Katehoryy «kompetentnost» y «kompetentsyia» v sovremennoi obrazovatelnoi paradyhme. [The categories "competence" and "competence" in the modern educational paradigm]. *Cyberleninka* (electronic journal), vol. 10. Available at : https://cyberleninka.ru/article/n/kategorii-kompetentnost-i-kompetentsiya-v-sovremennoy –obrazovatelnoy-paradigme (accessed 25 October 2019).

6. Tarkhan L.Z. (2010) Kompetentnisnyi pidkhid yak innovatsiia v navchanni maibutnikh inzheneriv-pedahohiv [Competency approach as an innovation in the training of future engineer educators]. *High school* vol. 3, no. 4, pp.82–88

7. Pavlenko O.O. (2009) Kompetentsiia i kompetentnist: sutnist, funktsii, struktura [ompetence and competence: nature, functions, structure]. *Herald KNU im. T. Shevchenka.* vol. 19, no. 19, pp. 19–38. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Znpviknu/2009_19/vip19-38.pdf

8. Horobets S.A. (2007) Teoretychni zasady problemy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho fakhivtsia-ekonomista [Theoretical principles of the problem of formation of professional competence of the future specialist-economist] *Herald ZhDU* (electronic journal), vol. 1, no. 7. Available at: http://eprints.zu.edu.ua/1538/1/07gsakmf.pdf (accessed 25 October 2019).

9. Khutorskoi A.V. (2002) Kliuchevыe kompetentsyy kak komponent lychnostno-oryentyrovannoi paradyhmy obrazovanyia [Key competencies as a component of a personality-oriented education paradigm]. Moscow: YOSO RAO: (in Russian)

10. Shyshov S.E. (2014) Problema formyrovanyia kompetentsyi metodycheskymy sredstvamy v protsesse obuchenyia[The problem of competence formation by methodological means in the process of training]. *Herald RMAT* (electronic journal), vol. 1, no. 10, pp. 73–78. Available at: https://cyberleninka.ru/article/n/problema-formirovaniya-kompetentsiymetodicheskimi-sredstvami-v-protsesseobucheniya (accessed 25 October 2019).

11. Sharypov, F.V. (2012) Pedagogika i psikhologiya vysshey shkoly[Pedagogy and psychology of higher education]. Moscow: Lohos. (in Russian)

12. Rubyn Yu.V. (2017) Konkurentsyia: vlyianye lychnostnoho nachala lyderov kompanyi [Competition: the influence of the personal leadership of company leaders]. *Synergy* (electronic journal), vol. 11, no. 3, pp. 118–143. Available at: https://elibrary.ru/item.asp?id=29817769 (accessed 25 October 2019).

13. Bilodid I. K. (ed.) (1970—1980) Slovnyk ukrainskoi movy: u 11 t. [Vocabulary of the Ukrainian language: in 11 volumes], Kyiv: Scientific thought. (in Ukrainian)

14. Dorosh N.I. (2001) Audyt: metodolohiia i orhanizatsiia [Audit: methodology and organization.], Kyiv: Knowledge Company. (in Ukrainian)

15. Raven D. (2002) Kompetentnost v sovremennom obshchestve [Competence in modern society], Moscow: Kogito-Center. (in Russian)

16. Levochko M.T. (2009) Profesiina pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv ekonomichnoi haluzi: teoriia, metodyka, orhanizatsiia[Professional training of future specialists in the economic field], Kiev: Inform.-analyt Agency. (in Ukrainian)

17. Mekh Ya.V. (2011) Profesiina kompetentnist audytora yak naukova problema. Systema kontroliu [Auditor's professional competence as a scientific problem]. *Systema kontroliu : problemy ta perspektyvy* rozvytku (electronic journal), no. 6, pp. 11–15.

18. Makhashova P.M. (2017) Structure and content of the concept "competence"[Structure and content of the concept of "competence"]. *Rusnauka* (electronic journal), vol. 4, no. 5. Available at: http://www.rusnauka.com/48_NNM_2015/Pedagogica/5_205951.doc.htm. (accessed 25 October 2019).

19. Standart ISO 19011:2011 (2012) Kerivnytstvo z provedenniu audytu system upravlinnia. [Chynnyi vid 2012] [ISO 19011: 2011 Management Audit Guide. [Effective from 2012]. Kyiv. Available at: https://www.iso.org/ru/home.html (accessed 25 October 2019).

20. Deloitte CIS Accounting & Auditing (2019) Careers. Available at: https://careers.deloitte.ru/?icid=top_ (accessed 25 October 2019).

21. KPMG. Careers. Available at: https://home.kpmg/ua/uk/home.html (accessed 25 October 2019).

22. Ernst&Young (2019) Careers. Available at: https://www.ey.com/ua/uk/home (accessed 25 October 2019).

23. PricewaterhouseCoopers Ukraine (2019) Careers. Available at: https://www.pwc.com/ua/en/careers.html (accessed 25 October 2019).

24. Onatskyi E.D. (ed.) (1960) Ukrainska mala entsyklopediia: u 4 t.[Ukrainian Small Encyclopedia: 4 vols], Buenos-Aires: Circulation of the UAOC Administration. (in Ukrainian)

25. Ministry of labor and social policy of Ukraine (2004) Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv. Nakaz №336 [Handbook of qualification characteristics of professions of workers Order #336]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04 (accessed 25 October 2019).

26. Binder Dijker Otte (2019) Careers. Available at: https://www.bdo.ua/uk-ua/home-2 (accessed 25 October 2019).

27. Baker Tilly (2019) Careers. Available at: https://bakertilly.ua/career/our-vacancies (accessed 25 October 2019).

28. Posadova instruktsiia audytora. Okhorona pratsi [The official position of the auditor. Labor protection]. Available at: http://trudova-ohrana.ru/primery-dokumentov/zrazki-posadovih-nstrukcj/2957-posadova-nstrukcja-auditora.html (accessed 25 October 2019).